

Asia: VN/31464/2023

Lausuntopyyntö ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen toiminnasta perittävistä maksuista annettujen valtioneuvoston asetusten muuttamisesta

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksu

Lausuntonne yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksun korottamisesta 45 euroon opintopisteeltä (nykyisin 15 euroa/opintopiste). Jatkossakin korkeakoulu voi päättää myös tätä matalammasta hinnoittelusta tai täysin maksuttomasta tarjonnasta.

Kuntoutusohjaajat ry vastustaa yliopistojen ja korkeakoulujen enimmäismaksujen korottamista 45 euroon nykyisen 15 euron/opintopisteen sijaan. Ammattikorkeakoulussa kuntoutuksen ohjaajan tutkinto-opintoihin hakeutuva voi suorittaa avoimen väylän kautta 60 op tutkintoon johtavia opintoja. Suunniteltu maksujen korotus on kohtuutonta polkuopiskelijalle ja vie pienituloisilta mahdollisuuden opiskeluun, opintojen kautta tulotason parantamiseen, mahdollisuuden oman asiantuntemuksen ja osaamisen parantamiseen sekä heikentää mahdollisuuksia edetä uralla. Myös vapaaehtoinen ja oman mielenkiinnon mukaisten kurssien suorittaminen vähenee opiskelun kalleuden vuoksi. Kuntoutuksen ohjaajan ammattiin opiskellaan myös silloin, kun on tarve vaihtaa terveydellisistä syistä alaa. Jos ei ole varaa vaihtaa alaa, pitkittyneet sairauslomat ja työttömyys ovat uhkana.

Avoimen yliopiston opiskelijoille vuonna 2018 tehdyn kyselyn tulosten mukaan kolmannes vastaajista arvioi, että nykyiset maksut eivät ole edullisia ja noin 16 % vastaajista tarvitsi taloudellista tukea selviytyäkseen opintomaksuista. Huomioitava on myös, että avoimen ammattikorkeakoulun opinnot eivät oikeuta opintotukeen ja opiskelijan on huolehdittava toimeentulostaan eli opiskelu tapahtuu usein vapaa-ajalla oman työn ohessa.

Avoim ammattikorkeakouluopetuksen tarkoituksena on tarjota kaikille avoimen mahdollisuuden suorittaa korkeakouluopintoja. Avoimen ammattikorkeakoulun osallistujista on 70 % naisia. OKM:n muistiossa 18.1.2024 arvioidaan enimmäismaksujen korotuksen lisäävän avoimen ammattikorkeakouluopetuksen tarjontaa sellaisilla aloilla, joilla se on nyt vähäistä suurempien koulutuksen järjestämiskustannusten vuoksi, erityisesti tekniikan alalla. Tekniikan alan avoimen

korkeakoulutarjonnan lisääminen voisi lisätä avoimeen ammattikorkeakouluopetukseen osallistuvien miesten määrää, joka tällä hetkellä on selvästi naisia vähäisempi.

Sosiaali- ja terveysalalla on suuri pula työntekijöistä ja alan veto- ja pitovoima on heikentynyt. Sote-uudistuksen myötä tarve kuntoutuksen ohjaukseen on entisestään kasvanut ja alalle tarvittaisiin kouluttautuvia. Sosiaali- ja terveysalan työnantajat ovat kouluttautumismyönteisiä mutta eivät tue työntekijöiden opintoja rahallisesti. Sosiaali- ja terveysalalla työskentelevät naiset ovat motivoituneita kehittämään osaamistaan ja tarvitsevat mahdollisuuden maksuttomaan tai edulliseen koulutukseen. Työelämässä tapahtuvat muutokset ja uudistukset vaativat myös ajantasaista osaamista ja tietoa. Ala ei kehity ja kasva, kun ei ole mahdollista kouluttautua opintojen kalleuden vuoksi. Opiskelumahdollisuuksia heikentää samanaikaisesti myös aikuiskoulutustuen lakkauttaminen.

Kuntoutusohjaajat ry pitääkin suunnitelmaa maksujen korottamista huolestuttavana ja eriarvoisuutta lisäävänä maksujen korotuksen vähentäessä pienituloisten naisten mahdollisuutta kouluttautua ja kehittää osaamistaan. Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen toiminnasta perittävistä maksuista annettujen valtioneuvoston asetusten muuttaminen heikentää naisten asemaa työelämässä.

Lisääajan hakemista ja uudelleenkirjautumista koskevat maksut yliopistoissa

Lausuntonne yliopistojen maksuasetukseen ehdotetuista em. muutoksista.

Emme kannata lisääajan hakemista ja uudelleenkirjautumista koskevien maksujen korotusta yliopistoissa.

Avoimen korkeakoulutuksen tarjontaan ja maksullisuuteen liittyvät kehittämistarpeet

Muu palautteenne ehdotuksista? Mitä muita kehittämistarpeita näette liittyvän avoimen korkeakoulutuksen tarjontaan ja maksullisuuteen?

Emme hyväksy maksujen lisäämistä tai korotusta ilman, että niitä kompensoidaan opiskelijalle palauttamalla kurssimaksut tavoitteenmukaisesti ja hyvin edistyneille opiskelijoille. Tällainen mahdollisuus pitää olla työvoimapulasta kärsivälle sote-alalle. Sisältöjen osalta on tärkeä huomioida paikalliset työelämälähtöiset täydennyskoulutustarpeet.

Hallituksen aiemmin tekemät esitykset heikennyksistä (aikuiskoulutustuen lakkauttaminen, vuorotteluvapaan lakkauttaminen, ammattitutkintostipendin lakkauttaminen, ammattikorkeakoulujen rahoitusuudistusehdotukset) avoimen maksujen korotukseen yhdistettynä vaikeuttavat ja estävät työvoimapulasta kärsivien alojen jatkuvan oppimisen sekä sote-alalle kiinnostuneiden alanvaihtajien mahdollisuuksia.

Vaikutusarviontia tarkentavat kysymykset korkeakouluille

1. Kuvatkaa korkeakoulunne nykyinen avoimen korkeakouluopetuksen hinnoittelukäytäntö.

-

2. Miten arvoitte asetusmuutoksen vaikuttavan hinnoittelukäytäntöönne?

-

3. Miten arvioitte asetusmuutoksen mahdollistaman uuden enimmäismaksun vaikuttavan avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaanne eri koulutusaloilla? Mille uusille aloille arvioitte enimmäismaksun nostamisesta johtuen käynnistävänne avointa korkeakouluopetustarjontaa?

-

4. Mitä vaikutuksia arvioitte enimmäismaksun nostamisella olevan avoimen väylän opintoihinne / polkuopintoihinne (esim. suoritusmäärät, kriteerit, hinnoittelu)?

-

Ylitalo Jaana
Kuntoutusohjaajat ry